

Η ΥΠΟΜΟΝΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΗ

ΑΡΤΟΥΡΟ ΠΕΡΕΘ-ΡΕΒΕΡΤΕ

Η υπομονή
του ελεύθερου σκοπευτή

μυθιστόρημα

*Μετάφραση από τα ισπανικά
Τιτίνα Σπερελάκη*

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 331

Αρτούρο Πέρεθ-Ρεβέρτε, *Η υπομονή του ελεύθερου σκοπευτή*

Τίτλος πρωτοτύπου: *El francotirador paciente*

Μετάφραση: Τιτίνα Σπερελάκη

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Ελένη Μαρτζούκου

Σελιδοποίηση: Αλέξιος Μάστορης

Φιλμ-Μοντάζ: Γιώργος Κεραμάς

Copyright© Arturo Pérez-Reverte, 2013

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2014

Πρώτη έκδοση στην ισπανική γλώσσα από τις εκδόσεις Alfaguara/Santillana Ediciones Generales, S.L., 2013

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Ιούνιος 2015

KET 9325 ΚΕΠ 316/15

ISBN 978-960-16-6135-3

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ, ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ).

570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Μια φορά κι έναν καιρό
υπήρχε μια ανώτερη φυλή ανθρώπων
που ονομάζονταν γκραφιτάδες.
Έδωσαν μια άγρια μάχη ενάντια στην κοινωνία.
Το αποτέλεσμα έμεινε άγνωστο.

Κεν
(γκράφιτι σ' έναν τοίχο στη Νέα Υόρκη, 1986)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Στην πόλη. 1990	[14]
1. Τα ποντίκια δε χορεύουν κλακέτες	[17]
2. Αν είναι νόμιμο, δεν είναι γκράφιτι	[57]
3. Οι τυφλοί γκραφιτάδες	[97]
4. Το μπαλκόνι της Ιουλιέτας	[131]
5. Να τι δεν είμαι	[161]
6. Ο καλλιεργημένος φονιάς	[187]
7. Τριάντα δευτερόλεπτα πάνω από το Τόκιο	[227]
8. Ο κυνηγός και το θήραμα	[261]
9. Οξύ στα μούτρα	[309]

Στον περίπλοκο κόσμο του γκράφιτι, λόγω του συχνά απόκρυφου χαρακτήρα του, οι υπογραφές είναι αμέτρητες και αλλάζουν συνεχώς, είναι επομένως αδύνατο να δημιουργήσει κανείς έναν επίσημο κατάλογο. Για τον λόγο αυτό κάθε όνομα που εμφανίζεται στο παρόν μυθιστόρημα, με εξαίρεση εκείνων των γκραφιτάδων και των πολύ γνωστών καλλιτεχνών στους οποίους γίνεται σαφής αναφορά, πρέπει να θεωρηθεί φανταστικό ή τυχαία σύμπτωση.

Στην πόλη. 1990

ΉΤΑΝ ΛΥΚΟΙ ΝΥΧΤΕΡΙΝΟΙ, κρυφοί κυνηγοί τοίχων και επιφανειών, ανελέητοι βομβαρδιστές που κινούνταν στον αστικό ιστό, προσεκτικοί, πάνω στις σιωπηλές σόλες των αθλητικών τους παπουτσιών. Πολύ νέοι και σβέλτοι. Ο ένας ψηλός και ο άλλος κοντός. Φορούσαν τζιν παντελόνια και φούτερ από μαύρο φλις για να καμουφλάρονται στο σκοτάδι· κι όταν κινούνταν, στα λεκιασμένα με χρώματα σακίδια κουδούνιζαν τα σπρί τους, εφοδιασμένα με τα κατάλληλα στόμια για κομμάτια φτιαγμένα στα γρήγορα και χωρίς μεγάλη ακρίβεια. Ο μεγαλύτερος από τους δύο ήταν δεκαέξι χρονών. Είχαν γνωριστεί στο μετρό πριν από δύο εβδομάδες, χάρη στα σακίδια και την εμφάνιση, καθώς λοξοκοιτούσαν ο ένας τον άλλο μέχρι που ο ένας έκανε με το δάχτυλο, πάνω στο τζάμι, μια χειρονομία σαν να ζωγράφιζε κάτι. Σαν να έγραφε σ' έναν τοίχο, σ' ένα αυτοκίνητο, στο μεταλλικό ρολό ενός μαγαζιού. Είχαν κολλήσει αμέσως, έφαχναν μαζί για κενά ή για έργα άλλων σε βαμμένους τοίχους, εγκαταλελειμμένα εργοστάσια στα προάστια και σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις, τριγύριζαν με τα σπρί τους μέχρι να τους τρέψουν σε φυγή φύλακες ή

αστυνομικοί. Ήταν πληβείοι, απλοί φαντάροι. Το κατώτερο σκαλοπάτι της αστικής φυλής τους. Παρίες μιας ατομικιστικής και παράξενης κοινωνίας όπου μπορούσε κανείς να ανελιχθεί μόνο χάρη στις προσπάθειες που έκανε μόνος του ή σε μικρές ομάδες, επιβάλλοντας με κόπο και επιμονή ο καθένας το ψευδώνυμό του, πολλαπλασιάζοντάς το μέχρι το άπειρο σε όλες τις γωνίες της πόλης. Ήταν και οι δύο νιόφερτοι στους δρόμους, με ελάχιστη μογιά ακόμα κάτω από τα νύχια. Φουσκόμυαλα ποζεράκια, στην αργκό της δουλειάς — άπειροι συγγραφείς που επαναλαμβάνουν οπουδήποτε την υπογραφή τους, χωρίς να δίνουν πολλή σημασία στο στίλ, χωρίς να σέβονται τίποτα και κανέναν. Διατεθειμένοι να επιβληθούν πατώντας ό,τι λάχαινε, υπογράφοντας όπως να 'ναι πάνω σε κομμάτια άλλων προκειμένου να φτιάξουν όνομα. Αναζητούσαν ιδιαίτερα έργα καταξιωμένων, βασιλιάδων των δρόμων· γκράφιτι ποιότητας για να γράψουν πάνω τους το δικό τους λογόγραμμα, την ταγκιά, την υπογραφή, χιλιοπροβαρισμένη πρώτα πάνω σ' ένα χαρτί, στο σπίτι, και τώρα πάνω σε όποια κατάλληλη επιφάνεια συναντούσαν στον δρόμο τους. Στον φτιαγμένο από κώδικες, άγραφους κανόνες και σύμβολα για μνημένους κόσμο τους, όπου ένας βετεράνος αποσυρόταν συνήθως λίγο αφότου έκλεινε τα είκοσι, το πάτημα πάνω στην υπογραφή κάποιου άλλου αποτελούσε πάντα κήρυξη πολέμου· μια παραβίαση, του ονόματος, της επικράτειας, της φήμης άλλων. Οι καβγάδες ήταν συχνοί, κι αυτό έψαχναν εκείνα τα παιδιά. Είχαν πάει να πιουν κοκακόλες και να χορέψουν

μπρέικ μέχρι τα μεσάνυχτα, και τώρα ένιωθαν φιλόδοξοι και τολμηροί. Ονειρεύονταν να βομβαρδίσουν και να κάψουν με την υπογραφή τους τους τοίχους της πόλης, τα ταμπλό των αυτοκινητόδρομων. Ονειρεύονταν να καλύψουν παραδοσιακές κινητές επιφάνειες όπως ένα λεωφορείο ή ένα προαστιακό τρένο. Ονειρεύονταν το πιο δύσκολο και επίζηλο κομμάτι για κάθε γκραφιτά σε κάθε μέρος του κόσμου: Μια λαμαρίνα. Ένα βαγόνι του μετρό. Ή προσωρινά, ελλείψει λαμαρίνας, να πατήσουν την ταγκιά ενός από τους μεγάλους: του Tito⁷, του Snow, του Rafita ή του Tifón για παράδειγμα. Με λίγη τύχη ακόμα και του ίδιου του Bleck ή του Glub. Ή του Muelle, του πατέρα όλων αυτών.

«Εκεί» είπε ο πιο ψηλός.

Είχε σταματήσει σε μια γωνία και έδειχνε προς τον διπλανό δρόμο, φωτισμένο από ένα φανάρι που έριχνε έναν κύκλο από σκληρό φως πάνω στο πεζοδρόμιο, την ασφαλτο και ένα μέρος του τούβλινου τοίχου ενός γκαράζ με κατεβασμένο το ρολό. Κάποιος βρισκόταν εκεί, μπροστά στον τοίχο, στα μισά του γραφίματος, ακριβώς στο όριο του φωτός και της σκιάς. Από τη γωνία φαινόταν μόνο η πλάτη του· αδύνατος, όψη νεανική, ένα φλις φούτερ με την κουκούλα ανεβασμένη στο κεφάλι, το σακίδιο στα πόδια του ανοιχτό κι ένα σπρέι στο αριστερό χέρι, με το οποίο εκείνη τη στιγμή γέμιζε με κόκκινο ένα τεράστιο r, το έκτο ψηφίο μιας ταγκιάς γραμμένης με γράμματα ενός μέτρου σε ύψος και με ιδιόμορφη όψη — ένα στιλ φουσκωτό και γραμμοσκιασμένο, απλό και περιεκτικό, με μπλε μπορντούρα, χοντρή, όπου έμοιαζε

να εκρήγνυται, σαν πινελιά ζωγράφου ή πυροβολισμός, το κόκκινο καθενός από τα γράμματα που περιείχε.

«Γαμώτο μου» μουρμούρισε το ψηλό παιδί.

Στεκόταν ακίνητος δίπλα στον σύντροφό του και κοίταζε κατάπληκτος. Αυτός που δούλευε στον τοίχο είχε τελειώσει το χρωμάτισμα των γραμμάτων και τώρα, αφού είχε ψάξει μέσα στο σακίδιο με τη βοήθεια ενός μικρού φακού, κρατούσε ένα άσπρο σπρέι με το οποίο κάλυψε το εσωτερικό της τελείας του κεντρικού γράμματος, που ήταν ένα i. Με γρήγορες κινήσεις, σύντομες και ακριβείς, ο γκραφιτάς γέμισε τον κύκλο και μετά τον διαπέρασε κατακόρυφα και οριζόντια με δύο μαύρες γραμμές που του έδιναν όψη παρόμοια με κελτικό σταυρό. Μετά, χωρίς καν να κοιτάξει το τελικό αποτέλεσμα, έσκυψε για να φυλάξει το δοχείο στο σακίδιο, να το κλείσει και να το κρεμάσει στον ώμο του. Η τελεία του i είχε μετατραπεί τώρα στον κύκλο του στόχαστρου μιας τηλεσκοπικής διόπτρας, σαν εκείνες που έχουν τα τουφέκια.

Ο γκραφιτάς κατηφόρισε τον δρόμο και εξαφανίστηκε μέσα στο σκοτάδι, με το πρόσωπο κρυμμένο κάτω από την κουκούλα. Σβέλτος και σιωπηλός σαν σκιά. Τότε ήταν που οι δύο νεαροί άφησαν τη γωνία και περπάτησαν προς τον τοίχο. Έμειναν μερικά δευτερόλεπτα κάτω από το φως του φαναριού, να κοιτάζουν τη φρεσκοτελειωμένη δουλειά. Μύριζε νωπή μπογιά, πρόσφατο γράψιμο. Γι' αυτούς η καλύτερη μυρωδιά του κόσμου. Μυρωδιά αστικής δόξας, παράνομης ελευθερίας, φήμης μέσα στην ανωνυμία. Με εκρήξεις, μπουμ, μπουμ,

μπουμ, αδρεναλίνης. Ήταν σίγουροι πως τίποτα δε μύριζε τόσο ωραία όπως εκείνο το πράγμα. Ούτε καν οι κοπέλες. Ούτε τα χάμπουργκερ.

«Πάμε» είπε ο κοντός νεαρός.

Ήταν ο μικρότερος από τους δύο. Είχε βγάλει από το σακίδιό του ένα σπρέι για να γράφει πάνω στο φρεσκοβαμμένο κομμάτι στον τοίχο. Έτοιμος για ένα καινούριο πάτημα· όχι μία, αλλά όσες φορές μπορούσε. Για έναν ανελέητο βομβαρδισμό. Παρόλο που ο καθένας τους είχε τη δική του ταγκιά —Blimp η δικιά του, Goofy του άλλου—, όταν έβγαιναν μαζί χρησιμοποιούσαν μια άλλη κοινή, ΜΠΣΠ: Μάντεψε Ποιος Σε Πηδάει.

Ο ψηλός νεαρός κοίταξε τον σύντροφό του, που ανακινούσε ζωηρά το δοχείο για ν' ανακατέψει το χρώμα — μαύρο Novelty των διακοσίων χιλιοστόλιτρων με στενό στόμιο, κλεμμένο από ένα κατάστημα σιδηρικών. Ο βομβαρδισμός όπως τον έκαναν αυτοί, με μια πρόχειρη υπογραφή που επαναλάμβαναν συνεχώς, δε χρειαζόταν καμιά επιτήδευση. Το θέμα δεν ήταν να είναι το λογόγραμμα ωραίο, αλλά να εμφανίζεται παντού. Μερικές φορές, με χρόνο και ηρεμία, έχοντας κατά νου ένα μέλλον λιγότερο ή περισσότερο άμεσο, επιχειρούσαν κομμάτια περίπλοκα σε διάφορα χρώματα, πάνω σε μισοκατεστραμμένες περιφράξεις ή τοίχους εγκαταλελειμμένων εργοστασίων. Δεν ήταν όμως αυτή η περίπτωση. Το σημερινό ήταν ένα συνηθισμένο γιουρούσι, μαζικής τιμωρίας. Για το κέφι τους.

Αυτός που κρατούσε το σπρέι πλησίασε στον τοίχο με το δάχτυλο έτοιμο, φάχνοντας ένα σημείο για να κά-

νει το πρώτο πάτημα. Είχε μόλις καταλήξει στον άσπρο κύκλο πάνω από το κεντρικό γράμμα, όταν ο σύντροφός του τον έπιασε από το μπράτσο.

«Περίμενε».

Ο ψηλός νεαρός ατένιζε το βαμμένο κομμάτι, που το ζωηρό του κόκκινο έμοιαζε να εκρήγνυται στο φως του φαναριού σαν σταγόνες αίμα ανάμεσα στα περιγράμματα των γραμμάτων. Το πρόσωπό του έδειχνε κατάπληξη και σεβασμό. Αυτό το πράγμα ήταν κάτι πολύ περισσότερο από το απλό έργο ενός κοινού γκραφιτά. Ήταν ένα κομμάτι με τα όλα του.

Ανυπόμονος, ο πιο μικρός σήκωσε πάλι το σπρέι, σημαδεύοντας τον λευκό κύκλο. Δεν κρατιόταν. Η νύχτα ήταν μικρή και αμέτρητα τα θηράματα που είχαν να κυνηγήσουν. Είχαν μείνει επιπλέον πάρα πολλή ώρα στο ίδιο σημείο. Αυτό παραβίαζε τον βασικό κανόνα ασφαλείας: Γράφε γρήγορα και κάν' τηνε. Από στιγμή σε στιγμή θα μπορούσε να τους την πέσει κανένας φύλακας, και τότε θα πλήρωναν και για τα δικά τους και για τα ξένα.

«Περίμενε, σου λέω» τον κράτησε ο άλλος. Εξακολουθούσε να κοιτάζει το κομμάτι στον τοίχο, με το σακίδιο στην πλάτη και τα χέρια στις τσέπες. Λιχνιζόταν αργά πάνω στα πόδια του. Σκεφτικός. «Είναι καλό» κατέληξε τελικά. «Είναι και γαμώ».

Ο σύντροφός του έδειξε να συμφωνεί με έναν γρουλισμό. Μετά ανασηκώθηκε στις μύτες και πίεσε το στόμιο, γράφοντας ΜΠΣΠ στον λευκό κύκλο με τον σταυρό. Πάνω στην τηλεσκοπική διόπτρα, σαν ελεύθερου σκοπευτή, της λέξης Sniper.

Τα ποντίκια δε χορεύουν κλακέτες

ΚΑΘΩΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΜΟΥΝ στην πρόταση που έμελλε ν' αλλάξει την πορεία της ζωής μου, μου πέρασε από το μυαλό πως η λέξη ευκαιρία είναι λανθασμένη ή ανακριβής. Η Μοίρα είναι κυνηγός υπομονετικός. Κάποιες συμπτώσεις είναι προδιαγεγραμμένες, σαν ελεύθεροι σκοπευτές καθισμένοι ανακούρκουδα, με το μάτι στο σκόπευτρο και το δάχτυλο στη σκανδάλη, περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή. Κι εκείνη ήταν, αναμφίβολα, η στιγμή. Μια από τις τόσες ψεύτικες ευκαιρίες που σχεδιάζει αυτή η πανούργα, ειρωνική, παθιασμένη με τις πιρουέτες Μοίρα. Ή κάτι τέτοιο. Ένα είδος ιδιότροπου και άσπλαχνου θεού, περισσότερο χωρατατζή παρά οτιδήποτε άλλο.

«Βρε, βρε, η Λεξ... Τι σύμπτωση. Σκόπευα να σου τηλεφωνήσω μια απ' αυτές τις μέρες».

Με λένε Αλεχάντρα Βαρέλα, αν και όλοι με φωνάζουν Λεξ. Υπάρχουν κάποιοι που όταν προφέρουν το όνομά μου προσθέτουν μερικά επίθετα όχι πάντα συμπαθητικά· είμαι συνηθισμένη όμως. Σκληραγωγημένη από δέκα χρόνια στη δουλειά και τριάντα τέσσερα στη ζωή. Η ουσία είναι πως τα άστρα άρχισαν να ευθυγραμ-

μίζονται από εκείνη τη στιγμή, ύστερα από εκείνα τα λόγια, όταν η ευγενέστατη φωνή του Μαουρίθιο Μπόσκε, ιδιοκτήτη και εκδότη του Μπίρναμ Γουντ, ήχησε πίσω από την πλάτη μου στο βιβλιοπωλείο του Μουσείου Βασίλισσα Σοφία. Είχα πάει να ρίξω μια ματιά στα τραπέζια με τις νέες κυκλοφορίες και τώρα τον άκουγα προσεκτικά, χωρίς να δείχνω ενθουσιασμό ούτε αδιαφορία. Με την αναγκαία επιφυλακτικότητα ώστε ο συνομιλητής μου να μη βρεθεί στον πειρασμό να παζαρέψει την αμοιβή μου, αν αυτό ήταν το ζητούμενο. Κάποιοι ανόητοι εργοδότες έχουν την τάση να μπερδεύουν το ενδιαφέρον για τη δουλειά σου με την προθυμία να εισπράξεις λιγότερα για να την κάνεις. Ο Μαουρίθιο Μπόσκε, ένας εκλεπτυσμένος, πλούσιος και έξυπνος νεαρός, κάθε άλλο παρά ανόητος ήταν· αλλά, όπως και κάθε άλλος από εκείνους με τους οποίους συναλλάσσομαι στον κόσμο των εκδόσεων —εκεί οι πάντες ακούνε να πέφτει στο πάτωμα ένα νόμισμα και φωνάζουν «δικό μου»—, ήταν ικανός να καταφύγει στην παραμικρή πρόφαση προκειμένου να μειώσει τα έξοδα. Μου το είχε κάνει κι άλλες φορές, με το άψογο χαμόγελο και τα σπορ σακάκια του, ραμμένα επί παραγγελία στο Λονδίνο ή όπου αλλού τα έραβε. Και το έβλεπα να έρχεται.

«Κάνεις κάτι αυτή την εποχή;»

«Όχι. Το συμβόλαιό μου με τις εκδόσεις Στούντιο έληξε πριν από έναν μήνα».

«Έχω μια πρόταση που θα σου αρέσει. Αλλά δεν είναι για να τη συζητάμε εδώ».

«Δώσε μου μια ιδέα».

Ο Μαουρίθιο πασπάτευε τα βιβλία, αλλάζοντας θέση σ' ένα από τα δικά του —Φερρέρ-Νταλμάου: Μια επική ματιά—, έτσι ώστε να ξεχωρίζει ανάμεσα στα άλλα.

«Δεν μπορώ». Κοίταξε ολόγυρα με αστεία συνωμοτικό ύφος, καθυστερώντας στην κοπέλα που εξυπηρέτούσε στον πάγκο. «Το μέρος δεν είναι κατάλληλο».

«Μια μικρή ιδέα, άντε... Μια λέξη».

Μας διέκοψε η άφιξη ενός κοπαδιού δεκαπεντάχρονων Γάλλων, που έκαναν τρομερό πανδαιμόνιο στη γλώσσα του Βολταίρου. Εκπαιδευτικό ταξίδι, φυσικά. Η καλλιεργημένη Γαλλία... ή πιάσε τη μια χώρα, χτύπα την άλλη. Βγήκα μαζί με τον Μαουρίθιο από το βιβλιοπωλείο, ανοίγοντας δρόμο μέσα από μια θορυβώδη Βαβέλ άλλων νέων και συνταξιούχων παππούδων που οχλαγωγούσαν στο υπόγειο του μουσείου. Στο εσωτερικό αίθριο ο συννεφιασμένος ουρανός φιλτράριζε μια γκριζα ατμόσφαιρα και το χώμα ήταν βρεγμένο από την πρόσφατη βροχή. Το μικρό καφέ ήταν κλειστό, θλιβερό, με τα μουσκεμένα καθίσματα τοποθετημένα πάνω στα τραπέζια.

«Ετοιμάζω ένα βιβλίο» είπε ο Μαουρίθιο. «Μεγάλο, σημαντικό. Με πολύπλοκες πηγές».

«Θέμα;»

«Αστική τέχνη».

«Έλα, κάν' το πιο λιανά».

Ο Μαουρίθιο ατένιζε το «Σεληνιακό πουλί» του Μιρό με ύφος σκεπτικό, τα σινιέ γυαλιά ελαφρά πεσμένα προς την άκρη της μύτης του, σαν να υπολόγιζε πόσα

μπορούσε να βγάλει από εκείνες τις στρογγυλεμένες μεταλλικές μορφές αν τις μετέτρεπε σε εικονογραφήσεις πάνω σε τυπωμένο χαρτί. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο ο ιδιοκτήτης του Μπίρναμ Γουντ κοιτάζει τα πράγματα και τους ανθρώπους. Ο εκδοτικός του οίκος γνωρίζει τεράστια επιτυχία ακόμα και στην εποχή μας, έχοντας ειδικευτεί σε καταλόγους και βιβλία τέχνης πολυτελή και ακριβά. Ή μάλλον υπερπολυτελή και πανάκριβα. Συνοπτικά, βάζεις σ' ένα ψαχτήρι του ίντερνετ τις λέξεις εκδότης και καρασνόμπ, πατάς το πλήκτρο Enter και βγαίνει η φωτογραφία του Μαουρίθιο Μπόσκε μ' ένα χαμόγελο από το ένα αυτί μέχρι το άλλο. Ακουμπισμένου σε μια Ferrari.

«Σνάιπερ» είπε.

Στρογγύλεψα τα χείλη και σφύριξα. Μέσα μου είχα μείνει με κομμένη την ανάσα. Παράλυτη.

«Εγκεκριμένο ή χωρίς έγκριση;»

«Αυτό είναι το θέμα».

Ξανασφύριξα. Μια νεαρή κοπέλα που περνούσε από κοντά με λοξοκοίταξε, αμήχανα — το πήρε προσωπικά. Δε με πείραζε καθόλου που το είχε πάρει έτσι φυσικά. Ήταν όμορφη. Την κοίταξα να προχωράει νωθρά, νιώθοντας τα μάτια μου, αμυδρά σκανδαλισμένη, καθώς απομακρυνόταν στο αίθριο.

«Κι εγώ πού κολλάω;»

Ο Μαουρίθιο κοίταζε τώρα το κινητό γλυπτό του Κάλντερ στο κέντρο του αίθριου. Έμεινε έτσι, με το βλέμμα καρφωμένο πάνω του, μέχρι που ο κοκκινοκίτρινος ανεμοδείκτης έκανε μια πλήρη περιστροφή γύρω

από τον άξονά του. Τελικά έγειρε λίγο το κεφάλι, ανασηκώνοντας τους ώμους.

«Είσαι η αγαπημένη μου ανιχνεύτρια. Η ατρόμητη εξερευνητήριά μου».

«Άσε τις γαλιφιές. Αυτό σημαίνει πως τούτη τη φορά δε σκοπεύεις να με πληρώσεις καλά».

«Ε λοιπόν κάνεις λάθος... Είναι καλή δουλειά. Καλή για όλους».

Έμεινα μερικά δευτερόλεπτα συλλογισμένη. Η Μοίρα μου έκλεινε το μάτι καθισμένη κάτω από τον Κάλντερ. Στην εκδοτική αγορά ο ανιχνευτής είναι κάποιος που αναλαμβάνει να εντοπίσει ενδιαφέροντες συγγραφείς και βιβλία. Ένα είδος καλλιεργημένου, εξειδικευμένου ιχνηλάτη, με καλή όσφρηση· κάποιος που συχνάζει σε διεθνείς εκθέσεις βιβλίων, φυλλομετράει τα λογοτεχνικά ένθετα, παίρνει τον σφυγμό των καταλόγων με τις μεγαλύτερες πωλήσεις, ταξιδεύει ψάχνοντας ενδιαφέρουσες καινοτομίες και τέτοια πράγματα. Είμαι ειδικευμένη στη σύγχρονη τέχνη και είχα ξαναδουλέψει για τον Μπίρναμ Γουντ, όπως και για τις εκδόσεις Στούντιο και Άσενμπαχ, μεταξύ άλλων ανθρώπων με μεγάλο ειδικό βάρος. Τους προτείνω βιβλία και συγγραφείς ή μου αναθέτουν αυτοί να τους εντοπίσω. Υπογράφω ένα αποκλειστικό συμβόλαιο ορισμένου χρόνου, δουλεύω σκληρά και αμείβομαι γι' αυτό. Με τον καιρό κατάφερα να αποκτήσω όνομα στο επάγγελμα, ένα μεγάλο πρακτορείο, συμβόλαια και πελάτες σε μια ντουζίνα χώρες — οι Ρώσοι εκδότες, για παράδειγμα, με λατρεύουν. Με λίγα λόγια, τα καταφέρνω μια χαρά.

Είμαι ολιγαρχής, τα έξοδά μου είναι λίγα. Μένω μόνη μου, ακόμα κι όταν δεν είμαι μόνη. Από αυτό ζω.

«Απ' όσα ξέρω για τον Σνάιπερ» διακινδύνευσα να πω επιφυλακτικά «αυτός ο τύπος θα μπορούσε να βρίσκεται στον πλανήτη Άρη».

«Ναι». Ο Μαουρίθιο χαμογέλουσε στραβά, σχεδόν άσπλαχνα. «Το καλό που του θέλω».

«Για εξηγήσου» είπα.

«Γιατί δεν περνάς μια απ' αυτές τις μέρες από τον εκδοτικό οίκο;»

Συνοφρωθήκα, αν και μόνο από μέσα μου. Απ' έξω μου έσκασα ένα περίλυπο, βολικό χαμόγελο. Δεν ήταν το ίδιο στο γήπεδό του —ένα τεράστιο γραφείο με τζάμια ολόγυρα, που έμοιαζε να μετεωρίζεται σαν αερόστατο πάνω από το Πασέο ντε λα Καστεγιάννα— και σ' έναν χώρο ουδέτερο, όπου δεν μπορούσε να κοιτάζει πάνω από τον ώμο μου, λες και κατά διαστήματα με ξεχνούσε, την υπέροχη Μπιατρίζ Μιλιάζις που κρέμεται στον τοίχο του γραφείου του. Προτιμούσα να διαπραγματευτώ στερώντας του κάθε πλεονέκτημα, μακριά από εκείνα τα άβολα γυάλινα, πλαστικά και ατσάλινα έπιπλα, τα γεμάτα πανάκριβα βιβλία ράφια και τις σεινάμενες λυγάμενες γραμματείες με τα εγχειρισμένα μαστάρια.

«Θ' αργήσω λίγο» είπα ψέματα, δοκιμαστικά. «Έχω προγραμματίσει μερικά ταξίδια».

Σχεδόν μπορούσα να τον ακούσω να σκέφτεται. Όχι το περιεχόμενο φυσικά, αλλά τη διαδικασία. Προς μεγάλη μου έκπληξη, υποχώρησε με ασυνήθιστη ταχύτητα.

«Κι αν σε καλέσω για φαγητό;» κατέληξε.

«Τώρα;»

«Βέβαια. Τώρα».

Το εστιατόριο ήταν γιαπωνέζικο ή ασιατικό. Σικού λέγεται. Σχεδόν στη γωνία της Λαγάσκα με την Αλκαλά, απέναντι από το Ρετίρο. Ο Μαουρίθιο τρελαίνεται για τέτοια μέρη. Δε θυμάμαι να έχω φάει ποτέ μαζί του σ' ένα κανονικό, ευρωπαϊκό μαγαζί στη ζωή μου όλη. Πάντα πρέπει να είναι πανάκριβα και ντιζαϊνάτα, μεξικάνικα, περουβιάνικα ή γιαπωνέζικα. Αυτά τα τελευταία του αρέσουν πολύ επειδή του δίνουν την ευκαιρία να παραγγείλει σουσι ή σασίμι με εξωτικά ονόματα και να επιδείξει τη δεξιοτεχνία του στα ξυλάκια —εγώ πάντα ζητάω πιρούνι—, ενώ σου εξηγεί τη διαφορά ανάμεσα στο ωμό ψάρι κομμένο κατά τον τρόπο της Οκινάουα και εκείνο του Χοκάιντο. Ή κάτι τέτοιο. Αυτό σαγηνεύει τις γυναίκες, μου εκμυστηρεύτηκε μια φορά με μερικά φύκια να κρέμονται από τα ξυλάκια, στο Καμπούκι. Εντάξει, Λεξ — εδώ παρενέβαλε ένα διπλωματικό χαμόγελο αφού το σκέφτηκε μια στιγμή, κοιτάζοντάς με. Αναφέρομαι σ' ένα συγκεκριμένο είδος γυναικών.

«Πες μου λοιπόν» τον παρότρυνα όταν καθίσαμε σ' ένα τραπέζι.

Μου είπε. Περιληπτικά και χονδρικά, με σύντομες παύσεις για να ελέγχει την επίδραση. Για να διαπιστώνει αν το δόλωμα χόρευε με τον κατάλληλο τρόπο μπροστά στα μάτια μου, κάνοντας τα σάλια μου να τρέχουν. Και τα έκανε φυσικά. Το σχέδιο θα είχε διεγείρει τους

αδένης καθενός. Του το είπα. Επίσης η υλοποίηση ήταν σχεδόν αδύνατη, και του το είπα κι αυτό.

«Κανείς δεν ξέρει πού βρίσκεται ο Σνάιπερ» συνόψισα.

Από τον τρόπο με τον οποίο έριξε ο Μαουρίθιο λίγο ζεστό σάκε στο ποτηράκι μου, κατάλαβα πως είχε κάτι στο μανίκι του. Είπα και πιο πάνω πως ο εκδότης του Μπίρναμ Γουντ μόνο ανόητος δεν είναι.

«Εσύ μπορείς. Γνωρίζεις τους κατάλληλους ανθρώπους και οι κατάλληλοι άνθρωποι σε γνωρίζουν. Σου πληρώνω όλα τα έξοδα και έχεις το τέσσερα τοις εκατό του πρώτου συμβολαίου».

Γέλασα στα μούτρα του. Είμαι παλιά στο κουρμπέτι.

«Είναι σαν να μου προσφέρεις οικόπεδο στον κρατήρα του Ιππάρχου. Θα χάσουμε τον καιρό μας».

«Άκου» —σήκωνε το δάχτυλο επιτιμητικά— «κανείς δεν εξέδωσε ποτέ πλήρη κατάλογο αυτού του τύπου. Ένα μεγάλο έργο με πολλούς τόμους, όσους χρειάζονται. Κάτι μνημειώδες. Και όχι μόνο αυτό».

«Πάνε δυο χρόνια που κρύβεται, με το κεφάλι του επικηρυγμένο. Στην κυριολεξία».

«Το ξέρω. Μιλάμε για τον πιο διάσημο και πιο περιζήτητο καλλιτέχνη της αστικής τέχνης, στα μισά του δρόμου μεταξύ Μπάνκσυ και Σαλμάν Ρούσντι... Έναν ζωντανό μύθο και όλ' αυτά τα βαρετά. Ούτε και παλιότερα εμφανιζόταν και πολύ πάντως. Μέσα σε πάνω από είκοσι χρόνια, από τότε που ξεκίνησε ως απλός γκραφίτας, σχεδόν κανείς δεν έχει δει το πρόσωπό του...

Σήμα κατατεθέν και τέρμα: Sniper. Ο μοναχικός ελεύθερος σκοπευτής».

«Τώρα όμως θέλουν να τον σκοτώσουν, Μαουρίθιο».

«Γυρεύοντας πήγαινε» γέλασε, μοχθηρός. «Όπως έστρωσε θα κοιμηθεί».

Ήταν ωραία φράση: Στρώνεις για να κοιμηθείς. Φα-ντάστηκα τον Σνάιπερ να στρώνει για να κοιμηθεί.

«Δεν πρόκειται να τον βρω ποτέ» κατέληξα. «Και, στην απίθανη περίπτωση που θα τον έβρισκα, θα με ξαπόστελνε».

«Η πρόταση που θα του μεταφέρεις είναι ανοιχτή εκ μέρους μου. Τους όρους θα τους θέσει αυτός. Κι εγώ θα τον καθιερώσω για πάντα και θα τοποθετήσω το έργο του στον κύκλο των θεών, πλάι στα δικά τους».

«Εσύ μόνος σου;»

Το σκέφτηκε λίγο. Ή έκανε πως το σκεφτόταν.

«Καθόλου μόνος μου» παραδέχτηκε. «Έχω πίσω μου ανθρώπους με πολλά λεφτά — Βρετανούς και Αμερικανούς γκαλερίστες διατεθειμένους να επενδύσουν σ' αυτή την ιστορία όπως επενδύει κανείς σε μια τεράστια επιχείρηση».

«Για παράδειγμα;»

«Ο Πάκο Μοντεγρίφο, του Κλέυμορ... Και η Τάνια Μορσίνκ».

Κούνησα το κεφάλι εντυπωσιασμένη.

«Η βασίλισσα της νεοϋορκέζικης σνομπ τέχνης;»

«Αυτή. Και με τεράστια ποσά, σε διαβεβαιώνω. Ένα μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σχέδιο του οποίου ο κατάλογος αυτός θα είναι μόνο το απεριτίφ».

Τώρα ήμουν εγώ αυτή που τον μελέτησε επί μερικά δευτερόλεπτα.

«Ούτε που να το σκέφτεσαι» είπα. «Θα αρνηθεί να εμφανιστεί δημοσίως».

«Δεν είναι ανάγκη να δείξει το πρόσωπό του. Αντίθετα. Η ανωνυμία εντείνει τη νοσηρή γοητεία της προσωπικότητάς του. Από κει και πέρα ο Σνάιπερ θα αποτελέσει κομμάτι της ιστορίας της τέχνης. Θα συντονίσουμε μια τεράστια αναδρομική σε κάποια από τις μεγάλες γκαλερί — την Τέιτ Μόντερν, το MoMA... Θα πάμε στον πλειοδότη. Έχω ήδη κινήσει νήματα και τους έχω όλους στην πρίζα. Γι' αυτόν θα έκαναν ό,τι περνάει από το χέρι τους. Φαντάσου τι κάλυψη θα είχε. Διεθνές γεγονός».

«Και γιατί εγώ;»

«Είσαι πολύ καλή». Με έγλειφε, ο εξυπνάκιας. «Η πιο σοβαρή απ' όσες έχω συνεργαστεί, και αυτή τη δουλειά την κάνω σ' όλη μου τη ζωή. Επίσης έχεις τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να τον πλησιάσεις. Να χτυπήσεις τη χορδή. Δεν έχω ξεχάσει πως η διδακτορική σου διατριβή ήταν πάνω στην αστική τέχνη».

«Το γκράφιτι».

«Ε, αυτό. Ξέρεις τι σημαίνει να έχεις μπογιά στα χέρια σου και σπρέι στο σακίδιο. Πώς να μιλάς σ' αυτούς τους ανθρώπους».

Έκανα έναν αμυδρό μορφασμό. Ξέρεις, είχε πει ο Μαουρίθιο. Και ποτέ δε θα μάθαινε πόσο κοντά στην αλήθεια βρισκόταν. Το σκέφτηκα ενώ τσιμπούσα ένα νιγκίρι, ή όπως αλλιώς λέγεται, με το πιρούνι. Τόσες

βόλτες —το έκανα ακόμα μερικές φορές, χωρίς καν να το συνειδητοποιώ— κοιτάζοντας τοίχους ανάμεσα σε βιτρίνες και εισόδους, όπου οι αστικοί συγγραφείς άφηναν ίχνη από το πέρασμά τους. Για να θυμάμαι και να υπενθυμίζω στον εαυτό μου. Σχεδόν όλα ήταν απλές υπογραφές με μαρκαδόρο, βιαστικές και άτεχνες, περισσότερο ποσότητα παρά ποιότητα, από εκείνες που κάνουν τους γείτονες και τους εμπόρους να βάζουν τις φωνές και τον δήμο να στραβώνει τα μούτρα. Σε σπάνιες περιπτώσεις μόνο κάποιος με περισσότερο χρόνο ή διάθεση τα είχε δώσει όλα με το σπρέι· και το ταγκ, ή η καλλιγραφία του, έπιανε περισσότερο χώρο ή κατέφευγε στο χρώμα. Πριν από δύο εβδομάδες, κάνοντας βόλτα σ' έναν δρόμο κοντά στο Ράστρο, μου είχε τραβήξει την προσοχή κάτι ιδιαίτερα καλοφτιαγμένο: ένας πολεμιστής μάνγκα που απειλούσε με σπαθί σαμουράι τους χρήστες ενός κοντινού ΑΤΜ. Και είχα εξακολουθήσει να κοιτάζω τα γκράφιτι —υπογραφές, υπογραφές, υπογραφές, κάποια ελάχιστα πρωτότυπα σκαριφήματα, την αινιγματική διαβεβαίωση «Χωρίς δόντια δεν υπάρχει τερηδόνα»— μέχρι που αντιλήφθηκα ότι, όπως και σε άλλες περιπτώσεις, έφαχνα ανάμεσά τους την ταγκιά της Λίτα.

«Δεν μπορώ να σου εγγυηθώ τίποτα» είπα.

«Δεν πειράζει... Ξέρεις καλά τη δουλειά σου, σου έχω εμπιστοσύνη. Είσαι τέλεια».

Μάσησα αργά, ζυγίζοντας τα υπέρ και τα κατά. Η Μοίρα μου έκανε καινούριες γκριμάτσες, καθισμένη τώρα πίσω από τον πάγκο, στον ώμο του Γιαπωνέζου μά-

γειρα που, με μια κορδέλα καμικάζι να του σφίγγει το μέτωπο, φιλετάριζε κόκκινο τόνο. Στη Μοίρα, σκέφτηκα, αρέσουν τα αστεία και το ωμό φάρσι.

«Ο Μπισκαρρουές θα πέσει πάνω σου» κατέληξα. «Σαν λύκος».

«Μ' αυτόν θα ασχοληθώ εγώ. Δεν έχω τόσα λεφτά όσα αυτός, αλλά έχω αρκετές διασυνδέσεις. Κι όπως σου είπα, δεν είμαι μόνος μου σ' αυτή την ιστορία. Μπορώ να προστατεύσω τον εαυτό μου. Κι εσένα».

Ήξερα πολύ καλά πως το να προστατεύσεις τον εαυτό σου από τον Λορένθο Μπισκαρρουές δεν ήταν τόσο εύκολο όσο άφηγε να εννοηθεί ο Μαουρίθιο. Ο ιδιοκτήτης της αλυσίδας καταστημάτων ένδυσης Rebecca's Box —πενήντα σε δεκαπέντε χώρες, κέρδη 9,6 εκατομμυρίων τον τελευταίο χρόνο σύμφωνα με τη λίστα Μπλούμπεργκ, ένα κλωστοϋφαντουργικό εργοστάσιο που είχε καταρρεύσει στην Ινδία με τριάντα έξι νεκρούς που έπαιρναν μεροκάματο δέκα λεπτά του ευρώ— ήταν πολύ επικίνδυνος άνθρωπος. Και ακόμα περισσότερο από τότε που ένας από τους γιους του, ο Ντανιέλ, δεκαεφτά χρονών, είχε γλιστρήσει ένα ξημέρωμα σε μια στέγη της οποίας η επένδυση από τιτάνιο είχε σ' εκείνο το σημείο κλίση σαράντα πέντε μοιρών και, ύστερα από ελεύθερη πτώση εβδομήντα οχτώ μέτρων, είχε καταλήξει να τσακιστεί στον δρόμο, ακριβώς μπροστά στη φαρδιά, κομφή, γυάλινη πόρτα του κτιρίου. Ενός κτιρίου εμβληματικού για την πόλη, υπογεγραμμένου από έναν πρωτοποριακό αρχιτέκτονα, ιδιοκτησίας του ιδρύματος του οποίου πρόεδρος ήταν ο ίδιος ο Μπισκαρ-

ρούες, προορισμένου να φιλοξενεί την προσωρινή έκθεση σημαντικών συλλογών έργων σύγχρονης τέχνης. Τα εγκαίνια, που είχαν γίνει δύο μέρες νωρίτερα με μια αναδρομική των αδελφών Τσάπμαν και με αξιοσημείωτη κοινωνική απήχηση στους σχετικούς κύκλους, είχαν χαρακτηριστεί από τον τύπο μείζον πολιτιστικό γεγονός. Μετά την πτώση του Ντανιέλ Μπισκαρρούες, το σώμα του οποίου δεν ανακαλύφθηκε παρά μόνο όταν ένα φορτηγό αποκομιδής σκουπιδιών σταμάτησε εκεί στις έξι το πρωί, και ύστερα από πέντε ώρες πηγαινέλα εγκληματολόγων, αστυνομικών και αγουροξυπνημένων δημοσιογράφων, η έκθεση ξανάνοιξε για το κοινό. Έτσι οι επισκέπτες εκείνης της ημέρας που έκαναν ουρά για να θαυμάσουν τους Τσάπμαν είχαν την ευκαιρία να ολοκληρώσουν το μείζον πολιτιστικό γεγονός με έναν εκτεταμένο καφεκόκκινο λεκέ στο έδαφος, τριγυρισμένο από μια πλαστική κορδέλα: «Αστυνομία. Απαγορεύεται η διέλευση». Όσοι κοίταζαν το σημείο από μακριά, με κάποια προοπτική του κτιρίου, μπόρεσαν επιπλέον να διακρίνουν ψηλά, πάνω στον τοίχο που βρισκόταν δίπλα στη μοιραία στέγη, ολοκληρωμένη μόνο κατά το ήμισυ, τη λέξη Holden —υπογραφή του σκοτωμένου παιδιού— στην αρχική φάση του σχηματισμού της, σχεδιασμένη βιαστικά με μαύρο σπρέι. Ο νεαρός Ντανιέλ είχε πέσει στο κενό προτού μπορέσει να γεμίσει με χρώμα το υπόλοιπο κομμάτι.

«Τι ξέρεις εσύ για τον Σνάιπερ;» ρώτησα.

Ο Μαουρίθιο ανασήκωσε τους ώμους. Ό,τι ξέρει όλος ο κόσμος, έλεγε η κίνησή του. Αρκετά για να μυρίζεται

μια μεγάλη επιτυχία σε περίπτωση που τον βγάσαμε από την κρυψώνα του. Αν τον πείθαμε να ξεπροβάλει το ποδαράκι του από την πόρτα.

«Τι ξέρεις;» επέμεινα.

«Ξέρω αρκετά» είπε τελικά. «Για παράδειγμα, πως εδώ και καιρό αυτός ο τύπος τρελαίνει τους γκραφιτάδες πολλών γενεών... Είσαι ενήμερη, υποθέτω».

«Σε γενικές γραμμές» είπα ψέματα.

«Ξέρω επίσης, όπως κι εσύ, πως τώρα όλοι αυτοί οι παλαβωμένοι συγγραφείς τοίχων φιλούν το χώμα όπου πατάει, ή ζωγραφίζει, σε στιλ σέκτας. Πως τον έχουν για Θεό και Κύριό τους... Ξέρεις, ίντερνετ και όλ' αυτά. Και πως αυτό με τη στέγη και τον γιο του Μπισκαρρούες ήταν δική του σκηνοθεσία».

«Παρεμβάσεις» τον διόρθωσα. «Αυτός ο κερατάς τις αποκαλεί παρεμβάσεις».

* * *

Σουρούπωνα όταν βγήκα από το μετρό και περπάτησα προς το κτίριο του Ιδρύματος Μπισκαρρούες. Αυτό υψώνεται κοντά στην Γκραν Βία, δίπλα σε μια παραδοσιακή περιοχή με παλιά σπίτια και κόκκινα φώτα που τα τελευταία χρόνια αποκαταστάθηκε, αλλάζοντας κατοίκους και όψη. Υπήρχε κόσμος πίσω από τα τζάμια των μπαρ, με φορητούς υπολογιστές και καφέ σε πλαστικά ποτήρια —σιχαίνομαι αυτά τα παράλογα μέρη όπου πρέπει να φέρεις εσύ το ποτό σου στο τραπέζι—, ομοφυλόφιλα ζευγάρια που έκαναν βόλτες πιασμένα από το χέρι και υπάλληλοι καταστημάτων ρούχων που

κάπνιζαν στην πόρτα σαν φουτουριστικές πόρνες νέας γενιάς. Όλα πολύ καθωσπρέπει και πολύ μοδάτα. Πολύ κατάλληλα για φωτογραφία στο έγχρωμο κυριακάτικο της *El País*.

Στους τοίχους, ανάμεσα σε βιτρίνες και εισόδους, οι γκραφιτάδες είχαν αφήσει ίχνη από το πέρασμά τους. Δημοτικοί υπάλληλοι φροντίζουν να τα σβήνουν στο κέντρο της πόλης· σ' αυτή τη γειτονιά όμως υπάρχει κάποια ανοχή, γιατί τα αστικά γκράφιτι αποτελούν κομμάτι του τοπικού χαρακτήρα. Συμβάλλουν δίνοντας τόνο, όπως και οι ταμπέλες outlet που αντικαθιστούν παντού τις παραδοσιακές εκπτώσεις. Έψαχνα κάτι συγκεκριμένο, πάνω σ' έναν τοίχο που σχημάτιζε γωνία ύστερα από ένα απαγορευτικό σήμα. Και να το εκεί — Espuma, γραμμένο με κόκκινο μαρκαδόρο με φαρδιά μύτη. Το ταγκ της Λίτα. Το χρώμα ήταν λίγο ξεθωριασμένο και από πάνω είχαν βομβαρδίσει άλλοι, αλλά η διαπίστωση πως αυτή η υπογραφή εξακολουθούσε να βρίσκεται εκεί όπου βρισκόταν πάντα μου προκάλεσε μια παράξενη μελαγχολία, σαν να έσταζε στην καρδιά μου κρύα βροχή.

*Τα κορίτσια που μεγαλώνουν βιαστικά
έχουν θλιμμένα μάτια.*

Το μουρμούρισα καθώς τη θυμόμουν με μια κιθάρα που ποτέ δεν κατάφερε να παίξει καλά, με τη μυρωδιά του μελανιού και της μπογιάς, χαρτόνια διακοσμημένα από την ίδια στους τοίχους και στο πάτωμα, χαρτιά με

σχέδια, φανζίν και όλη εκείνη τη σκληρή μουσική, ραπ και μέταλ στο φουλ, που έκανε τους τοίχους να δονούνται, προς μεγάλη απόγνωση της μητέρας και οργή του πατέρα της. Οι οποίοι ποτέ δε με συμπάθησαν ιδιαίτερα φυσικά. Η Λίτα είχε συνθέσει ακόμα και ένα τραγούδι, εκείνο για τα κορίτσια που μεγαλώνουν βιαστικά, που ίσως έμεινε μισοτελειωμένο, γιατί την άκουσα πολλές φορές να τραγουδάει την ίδια στροφή. Μόνο αυτήν.

Πέρασα τα δάχτυλά μου πάνω από την υπογραφή, το ταγκ της, ίσα ίσα αγγίζοντάς το. Ζωγραφική, μουσική. Αφέλεια. Η Λίτα και οι γλυκές σιωπές της. Ακόμα κι εκείνο το μισογραμμένο τραγούδι ήταν μια από αυτές τις σιωπές, εκείνες που την ωθούσαν κάθε σούρουπο, με το σακίδιο στον ώμο, όταν έβγαινε με το βλέμμα χαμένο σε τοπία που μόνο η ίδια μπορούσε να δει, ή να διαισθανθεί, πέρα από τα όρια της γειτονιάς, της ζωής που περίμενε ναρκοθετημένη με χρόνια και με παιδιά, με τον καιρό και την αποτυχία που όλα θα τα γκριζάριζαν. Μπροστά σ' αυτό, τα παιδιά όπως η Λίτα το μόνο που μπορούσαν να κάνουν ήταν να κραδαίνουν το όνομα του Κανένα πολλαπλασιασμένο μέχρι το άπειρο, με επιμονή σχεδόν ψυχοπαθή, που, περισσότερο παρά ελπίδα, έμοιαζε με ξεκαθάρισμα λογαριασμών. Με μικρές προκαταρκτικές δόσεις της Μεγάλης Αντεκδίκησης, προάγγελους μιας μελλούμενης εποχής όπου ο καθένας θα λάβαινε το μερτικό της αποκάλυψης που του αναλογούσε, το χάχανο του υπομονετικού ελεύθερου σκοπευτή. Της Μοίρας που ήταν γραμμένη με τα γράμ-

ματα της άλλης υπογραφής, της μεγαλύτερης, γράμματα σχεδόν δύο μέτρα το καθένα, που έβλεπα τώρα στην άλλη πλευρά του δρόμου, ψηλά, στον τοίχο δίπλα στη στέγη του κτιρίου του Ιδρύματος Μπισκαρρουές.

Ο ουρανός πάνω από την πόλη σιγά σιγά σκούραινε, τα φώτα στους δρόμους και τις βιτρίνες είχαν αρχίσει ν' ανάβουν, θολώνοντας το πάνω μέρος κάποιων κτιρίων, όμως η λέξη Holden, ζωγραφισμένη με μια απλή μαύρη γραμμή, που είχε διακοπεί προτού γεμίσουν τα γράμματα με χρώμα, φαινόταν πεντακάθαρα από κάτω. Πήγα μέχρι το άλλο πεζοδρόμιο κι έμεινα λίγο να κοιτάζω προς τα πάνω, μέχρι που από κοινωνικό μιμητισμό κάποιοι περαστικοί άρχισαν να σταματούν δίπλα μου, κοιτάζοντας προς την ίδια κατεύθυνση. Τότε συνέχισα τον δρόμο μου, μπήκα σ' ένα μπαρ και ζήτησα μια μπύρα για να διώξω από το στόμα μου την πικρή γεύση.

* * *

Ο Κέβιν Γκαρσία υπέγραφε SO4. Η ταγκιά του ήταν αρχικά μακρύτερη, SO4H2. Όμως ο νεαρός, απ' ό,τι μου είχαν πει, είχε χαρακτήρα λιγόψυχο στα όρια του φοβητσιάρικου. Έγραφε συνήθως σε τοίχους και μεταλλικά ρολά με το κεφάλι γυρισμένο προς τα πίσω, νομίζοντας πως αστυνομικοί και φύλακες ετοιμάζονταν να του την πέσουν. Συχνά έφευγε τρέχοντας προτού τελειώσει το κομμάτι, έτσι οι φίλοι του τον συμβούλευσαν να συντομέψει. Πήγα να τον βρω αφού πήρα τις πληροφορίες μου κάνοντας μερικά τηλεφωνήματα. Προτού εκμεταλλευτώ την πρόταση του Μαουρίθιο Μπόσκε, έπρε-

πε να βάλω σε μια σειρά κάποια πράγματα: Να επιβεβαιώσω παλιές πληροφορίες και να τις φρεσκάρω με καινούριες. Να ξεκαθαρίσω πού πήγαινα να μπλέξω κυρίως. Με ποιες πιθανότητες και με ποιες συνέπειες.

«Πώς να σε λέω;... Κέβιν ή SO4;»

«Προτιμώ το ταγκ».

Τον βρήκα εκεί όπου μου είχαν πει πως θα βρισκόταν — καθισμένο σε μια πλατεία κοντά στο σπίτι του, στο Βιγιαβέρδε Μπάχο. Εκεί, ανάμεσα σε τιμεντένια παγκάκια γεμάτα ταγκ και γκραφιτι —Jeosm, DKB—, έξι σπασμένες λάμπες του δρόμου και ένα σιντριβάνι που δεν έβγαλε ποτέ νερό, τα παιδιά είχαν χαράξει μια διαδρομή για σκέιτ που ήταν αρκετά δύσκολη. Υπήρχε κοντά ένα γυμναστήριο για ερασιτεχνικό μποξ, ένα δυο μπαρ κι ένα κατάστημα σιδηρικών ειδικευμένο σε μαρκαδόρους και σπρέι για γκραφιτάδες· το μοναδικό σ' εκείνη την πλευρά της πόλης όπου έβρισκες στόμια fat cap των δέκα εκατοστών και σπρέι Belton ή Montana.

«Εγώ δεν ήμουν εκεί όταν έγινε. Ο Ντάνι ήθελε να το κάνει μόνος του».

Ο SO4 ήταν ένας ξανθός νεαρός δεκαεννιά χρονών, αδύνατος και μικροκαμωμένος, με όψη πουλιού. Έμοιαζε ακόμα πιο εύθραυστος μέσα στα κατάλληλα για τρέξιμο ρούχα του, τα πιτσιλισμένα με μπογιά αθλητικά παπούτσια Air Max, το στενό παντελόνι και το φαρδύ πουλόβερ με τα μανίκια που σκέπαζαν τα χέρια, από τη χαμηλή λαιμόκοψη του οποίου ξεπρόβαλλε η κουκούλα ενός φούτερ. Στην πλατεία διάσπαρτες ομάδες ίδια ντυμένων νεαρών έκαναν άλματα με το σκέιτ ή

κουβέντιαζαν στα γεμάτα επιγραφές και γκράφιτι παγκάκια. Παιδιά σκληρά, με ελάχιστες ελπίδες, που εξέπεμπαν στο δικό τους μήκος κύματος. Ανελέητο σαράκι του παλιού κόσμου, προγεφύρωμα μιας Ευρώπης μιγαδικής, τραχιάς, διαφορετικής. Χωρίς γυρισμό.

«Να κάνει τι;» ρώτησα.

«Ξέρεις...» Έκανε έναν απότομο μορφασμό, που έμοιαζε με σύντομο και ψυχρό χαμόγελο. «Να γράφει πάνω σ' εκείνους τους κερατάδες της τράπεζας».

«Δεν ήταν τράπεζα».

«Εντάξει. Εκείνου του ιδρύματος. Ό,τι είναι».

Ο SO4, διαπίστωσα, ήταν ένας παράξενος συνδυασμός φευγαλέας υπεροψίας και επιφυλακτικότητας γκραφιτά συνηθισμένου να το σκάει ξαφνικά τρέχοντας, πηδώντας τοίχους και φράχτες. Ήξερα πώς είχαν γίνει φίλοι με τον Ντανιέλ Μπισκαρρουές, παρά τη διαφορά κοινωνικού περιβάλλοντος μεταξύ τους — το Βιγιαβέρδε Μπάχο απείχε από τη Λα Μοραλέχα όσο η Γη από τη Σελήνη. Μου το είχε διηγηθεί από το τηλέφωνο ο υπαστυνόμος Α΄ Πατσόν, της ομάδας γκραφιτάδων της δικαστικής αστυνομίας. Γνωρίστηκαν στο αστυνομικό τμήμα του σταθμού Ατότσα, είπε. Καθισμένοι δίπλα δίπλα, ένα βράδυ που προσπάθησαν να χτυπήσουν, ο καθένας για λογαριασμό του, μερικά σιδηροδρομικά βαγόνια στο αμαξοστάσιο Θίνκο Βίας. Είχαν την ίδια ηλικία, δεκαπέντε. Ύστερα από αυτό άρχισαν να συναντιούνται τις Παρασκευές το απόγευμα στον σταθμό του μετρό Σολ για ν' ακούσουν μαζί μουσική —SFDK, Violadores del Verso, CPV— και μετά να χτυπήσουν τοί-

χους μέχρι τα ξημερώματα, πάντα μαζί, αν και μερικές φορές ενώνονταν με άλλα παιδιά για μαζικές εξορμήσεις. Έμειναν έτσι δύο χρόνια, μέχρι τη νύχτα του ατυχήματος.

«Πώς έφτασε ο Ντανιέλ μέχρι εκεί πάνω;»

Ο S04 ανασήκωσε τους ώμους. Τι σημασία έχει πώς, εννοούσε. Το έκανε όπως πάντα. Όπως όλα.

«Περάσαμε δυο μέρες σχεδιάζοντάς το. Το μελετήσαμε απ' όλες τις πλευρές. Βγάλαμε ακόμα και φωτογραφίες. Στο τέλος είδαμε πως υπήρχε ένας καλός τοίχος και πως ήταν δυνατόν να φτάσει κανείς από τη στέγη αν κρεμιόταν από πάνω. Την τελευταία στιγμή ο Ντανιέλ είπε πως εγώ δε θα πήγαινα. Πως ήταν δική του δουλειά και πως θα είχα την ευκαιρία μου σε κάποιο άλλο μέρος...» Έμεινε μια στιγμή σιωπηλός. Προς στιγμήν χαμογέλασε πάλι με το απότομο και ψυχρό χαμόγελο, διώχνοντας τη νεανική όψη από το πρόσωπό του. «Είπε πως δύο συγγραφείς εκεί πάνω παραήταν πολλοί».

«Γιατί έπεσε;»

Ο S04 έκανε μια ασαφή χειρονομία. Αδιαφορίας. Δε ρωτάς γιατί καρφώνει ο ταύρος με τα κέρατά του τον ταυρομάχο, ήθελε να πει. Ούτε γιατί πεθαίνει ένας στρατιώτης στον πόλεμο, ή γιατί ένας λευκός μπάτσος ξυλοφορτώνει έναν μαύρο ή μελαφό μετανάστη. Παραείναι προφανές. Εύκολο.

«Η επένδυση ήταν λεία και επικλινής» συνόψισε. «Θα έκανε κάποια κακή κίνηση, γλίστρησε κι έπεσε κάτω. Ζντουπ». Συνοφρυώθηκε, προσπαθώντας ίσως να υπολογίσει αν η ονοματοποιία ήταν κατάλληλη.